

30.6.2020

Laaksosen tila

Viite: Broilerikasvattamon laajennushankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus

YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA, LAAKSOSEN TILAN BROILERIKASVATTAMON LAAJENNUSHANKE, MARTTILA

Sisällys

1.	HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY	1
2.	OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN JA YHTEENVETO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ	3
3.	ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU	5
4.	YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ	11
5.	YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELLUSTA PÄÄTELMÄSTÄ TIEDOTTAMINEN	21
6.	SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMISEN PERUSTEET JA MUUTOKSENHAKU	21
7.	YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ	21

Laaksosen tila on 13.3.2020 toimittanut Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostuksen), joka koskee Marttilaan sijoittuvaa broilerikasvattamon laajennushanketta.

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Laaksosen tila, broilerikasvattamon laajennus, Marttila

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Laaksosen tila, jossa hankkeen yhteyshenkilöinä ovat Eeva Korimäki ja Heikki Laaksonen.

YVA-selostuksen on laatinut hankkeesta vastaavan toimeksiannosta Watrec Oy, jossa yhteyshenkilönä on vanhempi konsultti Jaana Tuppurainen.

Varsinais-Suomen ELY-keskus toimii YVA-menettelyssä YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena ja laatii YVA-selostuksesta perustellun päätelmän. Yhteyshenkilönä arviointimenettelyssä toimii ylitarkastaja Anu Lillunen.

Hankkeen kuvaus ja toteuttamisvaihtoehdot

Hankkeessa laajennetaan olemassa olevaa broilerikasvattamoa. Hanke sijoittuu Marttilan kuntaan kiinteistölle Kraappala. Hankkeella halutaan vastata kasvavaan broilerinlihankulutukseen ja taata tilan elinkelpoisuus myös jatkossa.

Lähialue on pääasiassa maa- ja metsätalouskäytössä. Toiminta sijoittuu haja-asutusalueelle. Hankealue sijaitsee noin 6 km:n etäisyydellä Marttilan kuntakeskuksesta. Lähimmät naapurien asuinrakennukset sijaitsevat noin 150 metrin etäisyydellä kasvattamon koillispuolella ja noin 270 metrin etäisyydellä lounaispuolella (ei vakituista asutusta). Alle 500 metrin etäisyydelle sijoittuu joitakin asuinrakennuksia.

Paimionjoki virtaa noin 400 metrin etäisyydellä broilerikasvattamosta. Kasvattamojen vieressä oleva oja laskee Paimionjokeen.

Nykyinen toiminta on käynnistynyt vuonna 1987 ja sitä on laajennettu vuosina 2017 ja 2018. Toiminta käsittää kaksi rakennusta, joissa molemmissa on kaksi osastoa. Jokaisessa kasvatusosastossa on 38 750 eläinpaikkaa. Yhteensä eläinpaikkoja on siten 155 000.

YVA-menettelyssä on tarkasteltu seuraavia vaihtoehtoja:

- **Vaihtoehto 0 (VE0):** Nykyinen toiminta. Broilerikasvattamo, jossa on 155 000 eläinpaikkaa.
- **Vaihtoehto 1 (VE1):** Toiminnan laajentaminen niin, että broileripaikkoja on 260 000 kpl.
- **Vaihtoehto 2 (VE2):** Toiminnan laajentaminen niin, että broileripaikkoja on 360 000 kpl.

Lannan osalta loppusijoituksena käsitellään lannan toimittamista peltoviljelyyn sekä käsiteltäväksi Biolan Oy:n kompostointilaitokseen. Lantaa muodostuu VE1:ssä 3 900 m³ ja VE2:ssa 5 400 m³.

Kasvua nykytilanteeseen on VE1:ssä 105 000 ja VE2:ssa 205 000 broileria. Laajennusrakennukset on suunniteltu nykyisten hallien välittömään läheisyyteen, niiden pohjoispuolelle.

Kasvattamot toimivat kuivalantamenetelmällä ja lanta siirretään kasvattamoista peräkärryillä välivarastointiin katettuihin, betonipohjallisiin lantaloihin. Lantaa ei käsitellä eikä aumata tilalla vaan

pidempiaikainen varastointi tapahtuu lantalassa. Nykytilanteessa (VE0) lantaloita on kaksi: 2 780 m³:n lantala sijaitsee 1,1 km:n päässä kasvattamoista luoteeseen, valtatie 10 toisella puolella ja toinen 2 780 m³:n lantala noin 7 km:n päässä toiminnanharjoittajan omistamalla toisella broileritilalla. Lantalat ovat molempien tilojen yhteiskäytössä. Laajennuksen yhteydessä lantaloita laajennetaan tarvittaessa.

Teknisissä ratkaisuissa noudatetaan soveltuvien osin Sikojen ja siipikarjan tehokasvatusta koskevan asiakirjan (IRPP-BREF) keskeisiä päätelmiä eli ns. BAT-päätelmiä.

Hanketta esitellään tarkemmin arviointiselostuksen luvussa 4, jossa on kuvaukset broilerikasvattamon toiminnasta, rehun valmistuksesta ja ruokinnasta, ilmanvaihdesta, lannan varastoinnista ja käytöstä, energian ja veden käytöstä, polttoaineista ja muista kemikaaleista sekä toiminnasta syntyvistä jätteistä, jätevesistä, melusta ja pölystä.

YVA-menettelyn tarve ja vaiheet

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin (252/2017) ja YVA-asetukseen (277/2017). Broilerikasvattamohankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 1 a) perusteella: kanalat, joissa kasvatetaan yli 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa.

Hankkeen YVA-menettely on tullut vireille 15.11.2019 hankkeesta vastaavan toimitettua *arviointiohjelman* ELY-keskukselle. ELY-keskus kuulutti arviointiohjelman, pyysi siitä lausuntoja ja mielipiteitä sekä järjesti yleisötilaisuuden Marttilassa 28.11.2019. ELY-keskus antoi lausunnon arviointiohjelmasta 16.1.2020.

Hankkeesta vastaava on laatinut arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella ympäristövaikutusten *arviointiselostuksen* (YVA-selostus) ja toimittanut sen ELY-keskukselle 13.3.2020.

YVA-menettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin. YVA-menettelyä, rakentamiseen tarvittavia menettelyjä ja ympäristölupamenettelyä voidaan toteuttaa osittain samanaikaisesti.

2. OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN JA YHTEENVETO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiselostuksen vireilläolosta on YVA-lain mukaisesti kuulutettu ELY-keskuksen verkkosivuilla ja Marttilan kunnan verkkosivuilla lausuntojen ja mielipiteiden antamiselle varatun ajan eli 18.3. – 16.5.2020. YVA-selostus julkaistiin 18.3.2020 ympäristöhallinnon

verkkosivuilla www.ymparisto.fi/laaksosentilanYVA. Kuulutus arviointiselostuksen nähtävillä olosta julkaistiin Auranmaan Viikkolehdessä.

Yhteysviranomaisen pyysi arviointiselostuksesta lausunnon seuraavilta tahoilta:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto / ympäristölupavastuualue
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Marttilan kunta
Marttilan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Ruokavirasto
Suomen Luonnonsuojeluliitto / Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri
Suomen Metsäkeskus / Läntinen palvelualue
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Varsinais-Suomen Liitto
Varsinais-Suomen maakuntamuseo / Turun museokeskus
Varsinais-Suomen pelastuslaitos

Yhteysviranomaisen ei katsonut tarpeelliseksi järjestää yleisötilaisuutta selostusvaiheessa, koska ohjelmavaiheessa pidetyssä tilaisuudessa (28.11.2019) oli vähän osallistujia eikä erityisiä ongelmakohtia noussut esiin.

Yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä

Arviointiselostuksesta annettiin neljä lausuntoa, joiden keskeinen sisältö esitetään alla. Lausunnot on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä. Yhteysviranomaiselle ei toimitettu yhtään mielipidettä. Lausunnot toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot arkistoidaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sähköiseen asianhallintajärjestelmään.

Marttilan kunnanhallitus toteaa, että puhtaan veden riittävyys tulee turvata oman kaivon tai muiden toimien avulla. Lämpökeskuksen osalta PiPo-asetuksen soveltaminen on otettu huomioon.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo katsoo, että selostuksessa on esitetty hyvin havainnekuvin maisemallisia vaikutuksia. Kulttuuriympäristön tietojen osalta nykytilan kuvausta tulee vielä täydentää. Vaihtoehdot sijoittuvat maisemallisesti Kraappalan tilakeskuksen ja valtatie 10:n väliselle peltoaukealle olemassa olevien kasvattamojen luoteispuolelle, jolloin vaikutukset Paimionjokilaakson ja Härkätien välittömään herkkään maisemaan näyttäisivät jäävän vähäisiksi. Mallinnukset havainnollistavat hyvin maisemavaikutukset valtatie 10:n suunnasta. Muutaman sadan metrin etäisyydellä hankealueesta sijaitsevat Ollilan ja Simalan kylien tontit tulisi esitellä.

Ruokavirastolla ei ollut lisättävää aiempaan lausuntoonsa YVA-ohjelmasta.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen toteaa, että tilan tulee tehdä pelastusviranomaiselle kemikaaliturvallisuuslain mukainen ilmoitus kemikaalien vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista, jos ilmoitusraja ylittyy.

3. ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Varsinais-Suomen ELY-keskus on YVA-menettelyn yhteysviranomaisena tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa:

Laaksosen tilan Marttilaan sijoittuvaa broilerikasvattamon laajennushanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus täyttää YVA-lain 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Selostus on laadittu marras-joulukuussa 2019 nähtävillä olleen arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta.

Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointien suorittamiseen. Selostukseen ei sisälly sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Selostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista, tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset sekä vertailla vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia keskenään ja arvioida niiden toteuttamiskelpoisuutta.

Edellä sanotusta huolimatta arvioinnissa on kuulemisen ja yhteysviranomaisen oman tarkastelun perusteella todettu olevan joitakin puutteita ja epävarmuustekijöitä. Ne ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, että ne voidaan ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa sekä lupa- ja hyväksymismenettelyjen yhteydessä.

Yleistä

Selostuksessa (luku 2.1) on esitetty YVA-lain 33 §:ssä edellytetyt tiedot arvioinnin laatijoiden pätevyydestä. Watrec Oy:llä on yli 10 vuoden ja yli 30 YVA- ja ympäristölupamenettelyn kokemus kanaloista ja sikaloista. Yhteysviranomaisen arvioi siten, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus selostuksen laatimiseen.

YVA-selostus on helppolukuinen ja riittävän kattava. Se sisältää hyvän yleistajuisen tiivistelmän, sanaston sekä lähdeluettelon. Kaikissa kohdin tekstiä ei kuitenkaan ilmene, mihin lähteeseen tiedot perustuvat.

Yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antama lausunto on otettu hyvin huomioon arviointimenettelyssä ja selostuksen sisällössä. Lausunnon huomioiminen on esitetty havainnollisesti taulukossa 31 (s. 21).

Selostuksessa on jonkin verran kirjoitusvirheitä, jotka paikoin hieman hankaloittavat asian tai hankkeen ymmärtämistä. Esimerkiksi sivulla 94 ammoniakkipäästöjen osalta todetaan: *"Nyt lasketut ammoniakkipäästöt ovat (kg/eläinpaikka) VE0: 8 523, VE1: 13 144 ja VE2: 17 513."* Luvut kuvaavat kuitenkin tilan kokonaispäästöjä, eivät päästöjä eläinpaikkaa kohti. Sivulla 82 Biolan Oy:n kanssa tehty kahden tilan nykyisen lannanvastaanottosopimuksen lantamäärä on ensin 4 200 m³ (luku 8.2.2) ja sitten 2 100 m³ (luku 8.2.2.1). Lisäksi puhutaan "nykytilanteesta" (s. 83) (tarkoitetaan ilmeisesti nykyistä sopimustilannetta), vaikka esiin on tuotu myös laajennusvaihtoehdot (*"Siten nykytilanteessa jatkokesittelyyn Biolan Oy:lle päätty lantaa VE0: 1 050 m3, VE1: 2 100 m3 ja VE2: 2 100 m3."*).

Hankkeen suunnittelu ja liittyminen muihin hankkeisiin

Luvussa 2 on esitetty riittävät tiedot hankkeesta vastaavasta, hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta, toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista, luvista ja niihin rinnastettavista päätöksistä sekä hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin.

Luvussa 2.5 kuvan 2.3 hankkeen tavoiteaikataulu on YVA-menettelyn osalta esitetty oikein. Ympäristölupahakemus on toimitettu aluehallintovirastolle 17.6.2020, joten on epävarmaa, valmistuuko lupapäätös syyskuuhun mennessä kuten kuvassa esitetään.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat eli ympäristölupa Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, rakennusluvat Marttilan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta sekä palo- ja pelastusviranomaisille laadittava kemikaali-ilmoitus ja pelastussuunnitelma sekä lämpökeskusta koskeva valtioneuvoston asetus (1065/2017) on kuvattu asianmukaisesti.

Rakennuslupaa haetaan ympäristölupapäätöksen jälkeen. Kunnanhallitus ei ole lausunnossaan ottanut kantaa asiaan, mutta toiminnanharjoittajan saaman tiedon mukaan rakentamiseen riittää rakennuslupa eikä suunnittelutarverkaisua vaadittaisi. Myös ELY-keskus toteaa, että olemassa olevan maataloustoiminnan yhteyteen sijoittuva lisärakentaminen ei yleensä vaadi suunnittelutarve- tai kaavaratkaisua.

Luvussa 2.7.1 kaavatilanteen kuvauksia on täydennetty yhteysviranomaisen ohjelmalausunnon mukaisesti ja vaikutusarviointi on niiden suhteen asianmukainen. Maakuntakaavassa hankealue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M) ja kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeälle alueelle.

Luvuissa 2.7.2-2.7.5 on kuvattu laajasti hankkeen kannalta olennaisia luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskevia suunnitelmia ja

ohjelmia sekä kerrottu lyhyesti mutta riittävästi pääpiirteet niiden huomioon ottamisesta hankkeessa.

Hankkeesta vastaavalla on Marttilassa noin 7 km:n etäisyydellä käynnissä samanaikaisesti toinen broilerikasvattamon laajennushankkeen YVA-menettely. Yhteisvaikutuksia muiden eläintilojen kanssa on arvioitu luvussa 8.7.

Hankkeen kuvaus

Hankekokonaisuus ei ole muuttunut arviointiohjelmavaiheesta. Hanke, sen tarkoitus ja tarve, sijainti, koko, maankäyttötarve ja muut keskeiset ominaisuudet kuten luonnonvarojen käyttö, päästöt ja jätteet on kuvattu riittävällä tavalla (luvut 4-5). Sanallisia kuvauksia tukevat kartat, kasvattamon toimintakaavio, taulukot ja kuvat. Kuvauksissa on otettu huomioon hankkeen koko elinkaari eli käyttövaiheen lisäksi myös rakentamisvaihe ja käytöstä poistamisesta aiheutuvat purkutoimenpiteet (luku 8.6). Normaalitoiminnan lisäksi on tarkasteltu onnettomuus- ja poikkeustilanteita (luku 6).

Tekstissä (s.10) ja kartoilla (kuvat 2.1 ja 2.2, liite 1) on esitetty asianmukaisesti tiedot hankkeen ja tilan rakennusten sijoittumisesta suhteessa lähiympäristöön, asuinkiinteistöihin ja muihin eläintiloihin. Liitteenä on yhteysviranomaisen ohjelmalausunnossa toivoma asemapiirustus.

Selostuksessa on esitetty tilalla käytössä olevia toimenpiteitä (luku 4) ja tarkkailu- ja seurantatoimia (luku 10) keskeisiä BAT-päätelmiä koskien: BAT 5 Tehokas vedenkäyttö, BAT 6 Jäteveden syntyminen, BAT 7 Jätevesipäästöt, BAT 8 Energian tehokas käyttö, BAT 10 Melu, BAT 11 ja BAT 27 Pöly, BAT 13 Hajut, BAT 3, 4, 15, 20 ja 22 Ravinnekuormitus, BAT 14, 23 ja 32 Ammoniakkipäästöt sekä BAT 24-29 Tarkkailu. Lisäksi selostuksen liitteenä on nykyistä toimintaa koskeva BAT-selvityslomake. Niiden avulla saa selkeän kuvan tilan BAT-toimenpiteistä, mikä helpottaa vaikutusten ja lieventämiskeinojen arviointia. BAT-päätelmät tullaan ottamaan huomioon ympäristölupapäätöksessä.

Selostusta olisi saatu tiivistettyä ja selkeytettyä toistoa ja yleisluonteisia tekstiosuuksia karsimalla. Monin paikoin on yleiskuvauksia ja potentiaalisia "voitaisiin" -tyyppisiä kuvauksia, joita ei sidota tarpeeksi konkreettisesti hankkeen toteuttamiseen. Tämä koskee esimerkiksi hiilidioksidipäästöjä (luku 8.3) ja eläintauti- ja hygieniariskejä (luku 6.1), joista lukijalle jää hieman epäselväksi, mitä ja miten toimenpiteitä on tarkoitus toteuttaa juuri tässä hankkeessa.

Luvussa 4.7 on esitetty esimerkkejä käytettävistä kemikaaleista ja niiden vaarallisuudesta. Myös kemikaalien varastointimääristä (litroina/tonneina) olisi ollut hyvä esittää arvio.

Selostuksessa on esitetty monipuolinen ja hankkeen ominaisuuksiin nähden riittävä kuvaus vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja sen kehityksestä (luku 5).

Selostuksessa on hyvin huomioitu yhteysviranomaisen ohjelmalausunnon sisältö ja tarkennettu lannan hyödyntämisvaihtoehtoja ja niiden ympäristövaikutuksia (luku 8.2.2). Nykyisten ja tulevien levityspeltojen sijainti on esitetty liitekartalla. Ravinnekuormituksen arvioinnin kannalta keskeisistä levityspeltojen ominaisuuksista kuten fosforiluokasta, kaltevuudesta tai etäisyydestä vesistöihin ei ole kuitenkaan esitetty tarkempia tietoja.

Lannanlevitykseen liittyen on hyödynnetty Teho-hankkeen selvityksiä (liite 2, luku 8.2.2.1). Tekstissä on asianmukaisesti todettu, että Tehon julkaisussa käytetyt viljavuustiedot (vuosilta 2001 – 2005) eivät välttämättä vastaa nykytilannetta. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että tietoja on täydennetty Luonnonvarakeskuksen uudemmilla kuntakohtaisilla viljavuustiedoilla ja että tekstissä ja taulukossa 8.9 (s.88) on kuvattu fosforiluokkien merkitystä.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo on lausunnossaan esittänyt täydennys- ja tarkennustoiveita koskien mm. vanhoja kylätontteja. Tämä tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa, mutta yhteysviranomainen ei edellytä selostuksen päivittämistä näiltä osin.

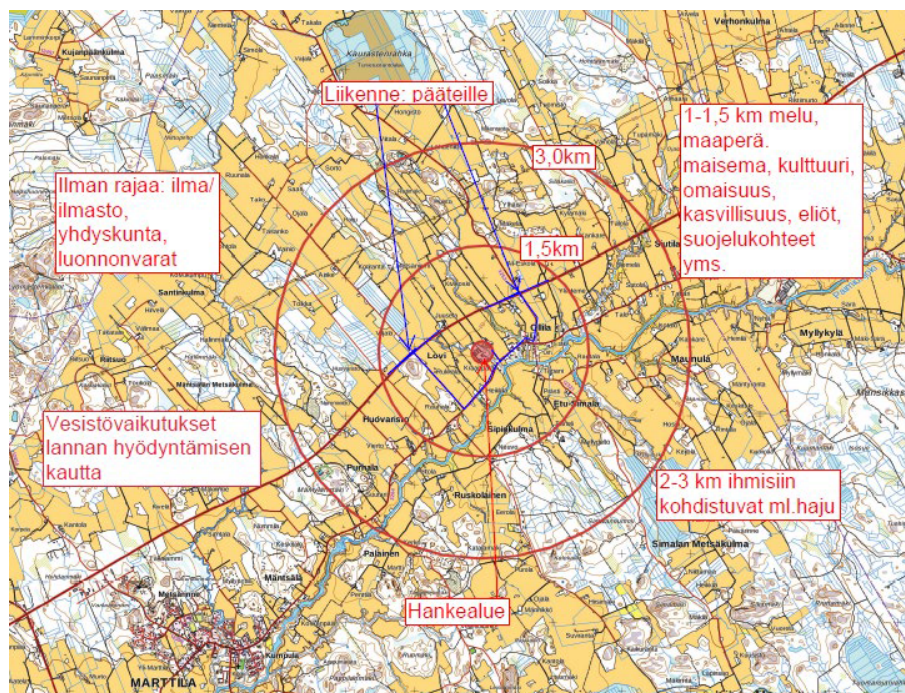
Vaikutusalueen rajausta ja ympäristövaikutusten arviointi ja vertailu

Hankkeen toteuttamisen vaihtoehdot VE0, VE1 ja VE2 ovat selkeät. Laajennukset sijoittuvat olemassa olevan toiminnan viereen, erona on vain broileripaikkojen ja kasvattamojen määrä. Vaihtoehtojen vaikutuksia on selvitetty tasapuolisesti.

Vaikutuksia koskevat selvitykset on kohdennettu oikein ja kaikki todennäköisesti merkittävät vaikutukset on arvioitu. Tarkastelussa on riittävästi otettu huomioon hankekokonaisuus. Vaikutusten kuvauksissa on otettu huomioon hankkeen koko elinkaari eli käyttövaiheen lisäksi myös rakentamisvaihe ja käytöstä poistamisesta aiheutuvat purkutoimenpiteet (luku 8.6).

Vaikutuksia on tarkasteltu YVA-ohjelmassakin kartalla esitetyllä vaikutusalueella (kuva 1), jota on täydennetty lannan hyödyntämiseen liittyvillä vesistövaikutuksilla ja ihmisiin kohdistuvalla vaikutusvyöhykkeellä (2-3 km, ml. haju). Vaikutusalue on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan riittävän laaja merkittävien vaikutusten arvioimiseksi.

Vaikutusten yhteydessä on ehdotettu toimia, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Kuva 1. Vaikutusalueen maantieteelliset rajaukset. (Lähde: Watrec Oy ja hankkeesta vastaava, Ympäristövaikutusten arviointiselostus 2020, kuva 7.1 s.57.)

Luvussa 8.3.4 esitetään broilerikasvattamoille soveltuvia ammoniakkipäästöjen lieventämiskeinoja. Taulukossa 8.8 (s.94) on esitetty ammoniakkilaskuriin perustuvat arviot hankevaihtoehtojen ammoniakkipäästöistä BAT-tekniikoiden mukaisilla lieventämiskeinoilla ja ilman niitä. Taulukossa olisi voitu esittää arviot myös muiden lieventämiskeinojen (happopesuri, biosuodin) vaikutuksista kokonaispäästömääriin siltä osin, kuin niitä on saatavilla. Selostuksessa todetaan, että jos ammoniakkilaskuriin syötetään, että kaikki (100 %) eläinsuojien poistoilma puhdistetaan, laskee NH₃-päästö eläinpaikkaa kohden 0,01 kg. Näin todettuna päästövähennys kuulostaa pieneltä. Tilan kokonaispäästöt laskisivat poistoilman puhdistuksella kuitenkin 2,6-3,6 tonnia eli vielä noin 20 % BAT-tekniikoilla lasketuista päästöistä (jotka olivat laskennallisesti 16-17 % pienemmät kuin päästöt ilman BAT-tekniikoita). Siten vaikka BAT-päästöarvot laskennallisesti jo alittuvatkin, poistoilman käsittelyjärjestelmä laskisi päästöjä merkittävästikin. BAT-tarkasteluun sisältyvät taloudellisuus- ja käyttökelpoisuusnäkökulmat eivät kuitenkaan välttämättä puolla tällaisia toimenpiteitä.

Myös ehdotus merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyvistä seurantajärjestelyistä eli käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusta koostuva seurantaohjelma on esitetty (luku 10).

Selostuksessa on kuvattu riittävästi ja yleistajuisesti merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamisessa, ennustamisessa ja arvioinnissa käytetyt menetelmät sekä tiedonkeruuseen liittyviä epävarmuustekijöitä.

Yhteysviranomaisen ohjelmalausunnon mukaisesti selostuksessa on hyödynnetty IMPERIA-hankkeen kehittämää ARVI-työkalua ja sen arviointikriteeristöä ([linkki](#)). Työkalun käyttö lisää eri hankkeiden YVA-arviointien vertailukelpoisuutta sekä parantaa vaikutusten merkittävyysarviointeja ja vaihtoehtojen vertailua ja perustelujen läpinäkyvyyttä. ARVI-menetelmässä vaikutuksen merkittävyyttä arvioidaan *vaikutuskohteen herkkyyden* (osatekijät: lainsäädännöllinen ohjaus, yhteiskunnallinen merkitys, alttius muutoksille) ja *muutoksen suuruuden* (osatekijät: muutoksen voimakkuus ja suunta, alueellinen laajuus ja ajallinen kesto) avulla. Kutakin kriteeriä arvioidaan asteikolla "Ei muutosta", "Vähäinen", "Kohtalainen", "Suuri" ja "Erittäin suuri", joka kattaa sekä myönteisen että kielteisen suunnan.

Taulukossa 9.2. (s.112-115) esitetty yhteenveto arvioiduista ympäristövaikutuksista on havainnollinen ja kattaa hankkeen keskeiset ympäristövaikutukset. Lukija saa sen avulla yhdellä silmäyksellä hyvän käsityksen hankkeen arvioiduista vaikutuksista ja niiden suuruudesta.

Taulukossa VE1:n ja VE2:n hajuvaikutukset, liikenne- ja turvallisuusvaikutukset, liikennemeluvaikutukset, viihtyvyysvaikutukset, pinta- ja pohjavesivaikutukset, ammoniakki- ja hiilidioksidipäästöt, maankäyttö- ja maisemavaikutukset, yhteisvaikutukset ja ympäristöriskit on taulukossa arvioitu luokkaan "vähäinen (kielteinen)". Työllisyysvaikutukset on arvioitu luokkaan "vähäinen (myönteinen)". Kaikki muut vaikutukset (esimerkiksi luonto-, pöly-, melu-, ja maaperävaikutukset) on arvioitu luokkaan "ei vaikutusta".

ARVI-asteikon avulla ei ole saatu minkään vaikutuksen kohdalla eroja vaihtoehtojen 1 ja 2 välille. Vaikka broilerimäärä on VE2:ssa noin 38 % suurempi kuin VE1:ssä, vaikutukset eivät arvioinnin perusteella lisäänty niin paljon, että muuttuisivat esimerkiksi vähäisistä kohtalaisiksi.

Yhteysviranomaisen toteaa, että taulukossa 9.2 esitetyt arviot näyttävät kokonaisuudessaan oikeansuuntaisilta verrattuna muissa vastaavissa hankkeissa todettuihin vaikutuksiin. Lukijaa varten olisi kuitenkin voinut avata tarkemmin sitä, millaisilla ARVI-työkalun osatekijöiden arvioinneilla ja perusteluilla kunkin ympäristövaikutuksen arvioinnissa on päädytty taulukossa lopulta luokkaan "vähäinen" tai "ei vaikutusta". Ilman tätä tehty johtopäätös luokasta jää epäselväksi eikä sen loogisuutta voi arvioida.

Erityisesti pintavesivaikutusten osalta luokkana voisi ehkä olla "vähäisen" sijaan myös "kohtalainen". Lannanlevityspeltoja on sekä Paimionjoen vesistöalueella että Halikonlahden sisäosien ja Kirjakkalanselän läheisyydessä. Paimionjoen ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi ja Halikonlahden huonoksi tai välttäväksi. Paimionjoen vesistö on Saaristomeren suurin ravinnekuormittaja. Saaristomeren puolestaan on maatalouden ravinnevalumien vuoksi HELCOM:in ns. hot spot -listalla ([linkki](#)). ARVI-työkalussa kohteen

herkkyys tulisi siten luokitella vähintään kohtalaiseksi. Marttilassa on taulukon 5.1 mukaan nykyisin siipikarjaa 295 993 eläintä, joten hankkeen toteuttaminen VE2:n laajuisena kaksinkertaistaisi kunnan siipikarjamäärän ja kasvattaisi syntyvän lannan määrää lähes samassa suhteessa. Jos myös hankkeesta vastaavan toinen Marttilassa sijaitseva broilerikasvattamohanke toteutuisi laajemman vaihtoehdonsa kokoisena, siipikarjamäärä kunnassa lähes kolminkertaistuisi. Muutoksen suuruus voitaisiin tässä mielessä arvioida siten pikemminkin kohtalaiseksi kuin vähäiseksi. Kuitenkin lannan ravinteista aiheutuvat vesistövaikutukset eivät suoraviivaisesti kaksin- tai kolminkertaistu, koska peltoalaa ei raivata lisää eikä lantaa levitetä pelloille 2-3 kertaa enemmän kuin nykyisin, vaan tulevaisuudessakin ottaen huomioon ns. nitraattiasetus, ympäristölupamääräykset sekä pellon kuulussa ympäristökorvausjärjestelmän piiriin sen lannoitusrajoitteet. Lisäksi 40-50 % lannasta (2 100 m³) viedään Biolan Oy:lle käsiteltäväksi.

Konsultilta saadun lisätiedon mukaan arviointi on tehty asiantuntijatyönä soveltaen ARVI-työkalua omalla sovelluksella. Työkalun avulla oli vaikea saada eroja esiin tämänkaltaisessa hankkeessa, kun vaikutukset ovat vähäisiä. Hyppäys vähäisestä kohtalaiseen on suuri. ARVI-työkalun kriteerit mahdollistavat tulokinnan kumpaan vain luokkaan (vähäinen/kohtalainen) eikä yhteysviranomaisen pidä selostuksessa esitettyä tulkintaa vääränä. Tarkempi erittely kuitenkin tekisi pohdinnat läpinäkyvämmiksi myös lukijalle.

Taulukon 9.2. kaikista selitteistä ei selkeästi käy ilmi, onko arviossa ympäristövaikutuksen suuruudesta otettu huomioon lakisääteisten tai muiden lieventämiskeinojen käyttö. Tätä olisi voinut avata tarkemmin.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä sisällytetään hanketta koskeviin lupapäätöksiin YVA-lain 26 §:n mukaisesti. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä vaikutuksista perustuu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) 19 §:ssä sekä valtioneuvoston asetuksen ympäristövaikutusten arvioinnista (277/2017) 4 §:ssä annettuihin arviointiselostuksen sisältövaatimuksiin, arviointiselostuksessa esitettyihin hankkeen kuvauksiin ja selvityksiin, niiden tuloksiin ja tulosten arviointiin sekä selostuksesta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden sisältöön.

Niiden perusteella ELY-keskus esittää perusteltuna päätelmänään Laaksosen tilan broilerikasvattamon laajennushankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa:

Merkittävät vaikutukset ja niiden perustelut

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen merkittäviä ympäristövaikutuksia ovat vaikutukset pintavesiin sekä vaikutukset ilmaan ja ilmastoon, mukaan lukien hajuvaikutukset.

Vaikutukset pintavesiin, ilmaan ja ilmastoon korostuvat myös yhteisvaikutusten näkökulmasta, koska hankkeesta vastaava suunnittelee toista broilerikasvattamon YVA-kokoluokan laajennusta Marttilassa. Hankkeilla on muun muassa yhteisiä lannanluovutussopimuksia, lannanlevityspeltoja ja lantavarastoja.

Vaikutukset pintavesiin

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin on selostuksessa (s. 113) arvioitu vähäisiksi: *"Lannan levitys aiheuttaa ravinnevalumia kaikissa vaihtoehtoissa. Osa pelloista sijaitsee herkkien vesistöjen lähellä. Lisääntyvä lannan tuotanto kasvattaa alueen ravinnetuotantoa, mutta ei lisää uutta peltoalan tarvetta. Nopea multaus sekä määräraysten noudattaminen levitysjankohdassa ja -paikoissa vähentää ravinnevalumia kaikissa vaihtoehtoissa. Osa lannasta menee jatkojalostukseen."*

Tilan lannanlevityspeltoja on nykyisin Marttilassa, Koski TL:ssä ja Halikossa; laajennustilanteessa käyttöön tulee lisää peltotiloja Marttilan, Koski TL:n sekä Liedon kunnissa. Levityspeltoja on siten sekä Paimionjoen vesistöalueella että Halikonlahden sisäosien ja Kirjakkalanselän läheisyydessä.

Perusteluna sille, että vaikutukset pintavesiin ovat hankkeen merkittäviä vaikutuksia, yhteysviranomainen toteaa, että Paimionjoen ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi ja Halikonlahden huonoksi tai välttäväksi ([linkki](#)). EU:n alueella tavoitteena on pintavesien hyvä tila viimeistään vuoteen 2027 mennessä. Paimionjoen vesistö on luokiteltu voimakkaasti muutetuksi vesimuodostumaksi, jonka tavoitetila ei ole "hyvä ekologinen tila" vaan "paras saavutettavissa oleva tila". Tavoitetilan saavuttaminen edellyttää tehokkaita vesiensuojelutoimenpiteitä valuma-alueella. Lisäksi Saaristomeri on maatalouden ravinnevalumien vuoksi HELCOM:in ns. hot spot -listalla ([linkki](#)). Paimionjoen-Aurajoen osa-alueella ravinnekuormituksen vähentämistavoitteet vesistöjen hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi ovat Saaristomeren valuma-alueen suurimpia: kokonaisfosforin osalta yli 50 % ja kokonaistypen osalta 30–50 %. Paimionjoen vesistöalueella kokonaisfosforikuormituksesta noin 86 % ja kokonaistypikuormituksesta noin 66 % on arvioitu tulevan maataloudesta. (Saaristomeren valuma-alueen pintavesien toimenpideohjelma vuosille 2016–2021, s. 32, 63, 84.)

Luvussa 8.2.2.2 todetaan, että peltoon levitettäessä suurimmat vaikutukset pinta- ja pohjavesille aiheutuvat lannan sisältämistä ravinteista, ja että peltoviljelyssä on monista tekijöistä johtuen käytännössä mahdoton päästä ns. nollapäästöihin. Lannoitusmäärien, -aikojen ja -tapojen lisäksi esimerkiksi maan muokkaustavat, vuosittaiset sääolot, viljeltävät kasvit, maalaji sekä maan rakenne ja ravinnetila vaikuttavat saavutettuihin satotasoihin ja sitä kautta peltojen typpi- ja fosforitaseisiin ja ravinteiden huuhtoumariskiin.

Lannassa eritetystä kokonaistypestä ja -fosforista saadaan jatkossa tarkempia tietoja, kun Suomen ympäristökeskus valmistelee massataselaskentaan perustuvan päästölaskurin. Tilalla on tarkoitus hyödyntää jatkossa tätä laskuria typen ja fosforin tarkkailussa.

Muodostuvat lantamäärät ja tarvittava lannanlevitysala ovat laskennallisesti 1,7 - 2,3 -kertaisia nykytilanteeseen verrattuna. Lantaa muodostuu VE1:ssa noin 3 900 m³ ja VE2:ssa 5 400 m³ vuodessa (Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta 1250/2014). Lannanlevitysalan tarve koko lantamäärälle VE1:ssa on 929 ha ja VE2:ssa 1 286 ha (Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohje, Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2010). Koska osa lannasta toimitetaan Biolan Oy:lle, taulukossa 8.7 (s.84) esitetyt luvut ovat noin 500 ha pienempiä. Taulukossa on asianmukaisesti otettu huomioon myös muita laskentatapoja peltoalan arviointiin. Kokonaistypen määrään (VnA 1250/2014) perustuvalla peltoalalaskennalla ei kuitenkaan ole käytännön merkitystä, koska sen mukaiset peltoalat ovat pienempiä kuin Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeessa, johon ympäristölupamääräysten peltoalat nykyisin perustuvat. Ympäristökorvauksen ehtojen fosforilannoitusmäärään (viljavuusluokka tyydyttävä tai hyvä, 15 kg/ha) perustuva lannanlevitysalan tarve on hieman suurempi kuin Kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeessa.

Selostuksessa arvioidaan, että noin 30 km:n säteellä hankealueesta on noin 20 000 ha peltoa. Sekä Teho-hankkeessa käytettyjen (v.2001 – 2005) että uudempien (v.2005-2009, lähde: Suomen peltojen maalajit, multavuus ja fosforipitoisuus, vuodet 1996-2000 ja 2005-2009, Luonnonvarakeskus) viljavuustietojen mukaan korkeita ja arveluttavan korkeita viljavuusfosforiluokkia on pelloilta otetuista näytteistä Marttilassa 7-10 %. Tällaisille pelloille ei nykyisten ympäristölupamääräysten mukaan saa levittää lantaa. Siten soveltuvaksi peltoalaksi jäisi 30 km:n säteellä arviolta 18 000 ha. Selostuksessa todetaan asianmukaisesti, että tästä luvusta pitäisi vielä vähentää lannanlevitykseen muutoin soveltumattomat pellot (rannat, kaltevat yms.) sekä jo lannanlevitykseen varatut pellot. Olemassa olevilla sopimuksilla katetaan kaikki tarvittava peltoala myös laajennusvaihtoehtojen (VE1-VE2) jälkeen.

Yhteysviranomainen katsoo, että laskelmien perusteella on mahdollista löytää riittävästi lannanlevitysalaa, kun osa lannasta toimitetaan jatkojalostukseen. Hanke on tältä osin toteuttamiskelpoinen.

Yhteysviranomainen kuitenkin toteaa, että peltojen lannoituksella lannalla tai kemiallisilla lannoitteilla on yleisesti pinta- ja pohjavesiin merkittäviä vaikutuksia, joita tulisi pyrkiä kaikin keinoin riittävästi lieventämään. Vaikka lakeja, asetuksia ja määräyksiä noudatetaan, tarvitaan ravinnekuormituksen vähentämistavoitteiden saavuttamiseksi muitakin toimenpiteitä, esimerkiksi erilaisissa toimenpideohjelmissa esitettyjä vapaaehtoisia keinoja.

Luvussa 8.2.2.3 on esitetty keinoja haitallisten vesistövaikutusten vähentämiseksi. Hankkeessa niistä noudatetaan vähintään lakisääteisiä määräyksiä ja säädöksiä (ympäristölupamääräykset, valtioneuvoston asetus 1250/2014, BAT-päätelmät). Lisäksi luvussa esitellään vapaaehtoisia toimenpiteitä kuten lannan jatkojalostusta, ympäristökorvausjärjestelmää, [Paimionjoki paremmaksi II -toimenpideohjelmaa](#), [KOTOMA-hanketta](#), [SAVE-hanketta](#) ja [KiertoVesi-hanketta](#). Lannan jatkojalostusta (kompostointi Biolan Oy:llä) ja ympäristökorvaustoimenpiteitä lukuun ottamatta jää kuitenkin epäselväksi, onko esiteltyjä vapaaehtoisia toimenpiteitä konkreettisesti tarkoitus tai mahdollista toteuttaa hankkeessa. Tilan käytännöt eivät kaikin osin noudata vesiensuojelun edistämiseksi annettuja suosituksia. Esimerkiksi mainitaan (s. 28), että lannan levitys pelloille tapahtuu keväällä ja syksyllä, vaikka todetaan (s. 87), että kasvien kannalta paras ajankohta lannan levitykseen on keväällä ja suurin ravinnekuorma syntyy syksyisestä lannan pintalevityksestä.

Ilmaston muuttuessa Suomen talvet todennäköisesti muuttuvat leudommiksi ja sateisemmiksi, mikä voi vaikuttaa vesiensuojelutoimenpiteiden tehokkuuteen, varsinkin, kun suurin osa maataloudesta vesiin kulkeutuvasta kuormituksesta muodostuu juuri kasvukauden ulkopuolella. Todennäköisesti ilmaston muuttuessa tarvitaan entistä enemmän toimenpiteitä, jotta voidaan edes ylläpitää saavutetut vesistökuormituksen vähenemät. Suurissa eläinsuojahankkeissa olisi siksi syytä toteuttaa ravinnekuormituksen vähentämiseen myös erilaisia vapaaehtoisia lieventämiskeinoja lannanlevityspelloilla. Lannan syyslevitystä tulisi välttää ja erityisesti kalteville, vesistön lähellä sijaitseville sekä tulvaherkille peltolohkoille tulisi kohdentaa talviaikaista kasvipeitteisyyttä lisääviä toimenpiteitä. Saaristomeren valuma-alueella yhtenä keinona eroosioon liittyvän fosforikuormituksen vähentämiseen on esitetty myös kipsin, rakennekalkin tai maanparannuskuidun käyttöä. ([Saaristomeren valuma-alueen pintavesien toimenpideohjelma vuosille 2016–2021](#), [SAVE-hanke](#), [KiertoVesi-hankkeen loppuraportti](#)).

Mahdollisessa ympäristölupapäätöksessä on syytä kieltää lannan levitys ainakin korkean ja arveluttavan korkean fosforiluokan pelloille ja

ehkä edellyttää muitakin lannanlevitykseen liittyviä toimenpiteitä, kun otetaan huomioon Saaristomeren valuma-alueen ravinnekuormituksen vähentämistavoitteet. Yhteysviranomaisen yhtyy selostuksen toteamukseen, että ympäristölupavaiheessa on myös varmistettava Biolanin käsittelykapasiteetin riittävyys.

Vapaaehtoisten toimenpiteiden toteuttamiseen ja siten lannasta aiheutuvien vesistövaikutusten lieventämiseen ja seurantaan liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Epävarmuutta lisää, jos lantaa levitetään myös muille kuin hankkeesta vastaavan itse viljelemille pelloille. Vesistövaikutusten riski on todennäköisesti korkeampi, jos lantaa vastaanottavat tilat eivät kuulu ympäristökorvausjärjestelmään eivätkä noudata sen fosforilannoiterajoituksia. Kuten selostuksessa todetaan, hankkeesta vastaava voi omalta osaltaan ohjeistaa lannan vastaanottajat noudattamaan säädöksiä ja ympäristölupamääräyksiä (esim. kieltoa levittää lantaa korkeafosforisille pelloille), mutta viimekädessä lannoituksesta vastaa lannan levittäjä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että epävarmuustekijöitä paikallisten vesistövaikutusten kannalta on vähemmän, jos lanta viedään jatkojalostettavaksi muualle, esimerkiksi kompostoitavaksi Biolan Oy:lle. Selostuksen tarkasteluista on jätetty pois Biolanille toimitetun ja siellä käsitellyn lannan ympäristövaikutukset vesistöihin ja keskittyty peltolevityksen vaikutuksiin. Jatkojalostukseen menevää lantamäärää ei ole siten otettu huomioon peltolevityksen kuormittavuutta arvioitaessa, joten jos tämä lantamäärä jostain syystä levitetäänkin sellaisenaan pelloille, on vaikutusarviointia tehty väärin perustein. Ympäristölupahakemuksessa esitettävien lannanluovutusmäärien tulee siten vastata YVA-selostuksessa esitettyjä määriä. Biolanille menevän lantamäärän osuus vaikuttaa laskennallisesti sekä lannan ravinnemääriin (s.88) että ammoniakkipäästöihin (s.98). Ympäristölupapäätöksen myöntämisen jälkeen mahdollisista muutoksista lannan hyödyntämistavoissa tulee sopia valvontaviranomaisen kanssa.

Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon Marttilan kunnanhallituksen lausunto, jonka mukaan puhtaan veden riittävyys tulee turvata oman kaivon tai muiden toimien avulla.

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon on arvioitu ammoniakki- ja hiilidioksidipäästöjen osalta ja todettu (s.114) vähäisiksi: *"Laskennalliset ammoniakkipäästöt kasvavat tuotannon kasvaessa, jääden kuitenkin molemmissa vaihtoehdoissa BAT-rajojen sisään. Hiilidioksidipäästöt kasvavat myös tuotannon kasvaessa. Kasvava lannan tuotto korvaa enemmän keinolannoitteita pienentäen näin kokonaisvaikutusta. Uusiutuvan energian käyttö vähentää laskennallisia päästöjä. Kokonaisuutena ilmastovaikutukset arvioidaan jäävän vähäisiksi."*

Yhteysviranomaisen perusteluna sille, että vaikutukset ilmaan ja ilmastoon ovat hankkeen merkittäviä vaikutuksia, ovat ammoniakkipäästöjen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteet. Suomen ammoniakkipäästöjen päästövähennysvelvoite vuodesta 2020 alkaen on 20 % verrattuna vuoden 2005 ammoniakkipäästöihin (Maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämismahdollisuudet ja -kustannukset 2014, [linkki](#)). Ilmastolakiin (609/2015) kirjattu tavoite on vähentää ihmisen toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjä ilmakehään Suomen osalta vuoteen 2050 mennessä vähintään 80 % verrattuna vuoteen 1990. Hallitusohjelman (2019) tavoitteena on hiilineutraali Suomi vuoteen 2035 mennessä.

Noin 90 % Suomen ammoniakkipäästöistä tulee maataloudesta, joten myös pääosa vähennystoimista tulee tehdä maataloudessa. Ammoniakki voi aiheuttaa maan ja vesien happamoitumista ja rehevöitymistä. Vaikka ammoniakki ei kuulu kasvihuonekaasuihin, se vaikuttaa epäsuorasti myös kasvihuonekaasupäästöihin, sillä osa maahan laskeutuvasta ammoniumtypestä muuntuu dityppioksidiksi, joka on kasvihuonekaasu. Suomen maatalouden ammoniakkipäästöt olivat vuonna 2017 noin 27,8 kt ja niistä noin 93 % oli peräisin eläinten lannasta (Maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentäminen: viljelijäopas, 2020, [linkki](#)).

Hankkeen broilerikasvattamot luetaan teollisuuspäästädirektiivin mukaiseksi ns. IED-laitokseksi (EPNDir 2010/75/EU teollisuuden päästöistä, yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen). IED-laitosten ympäristöluvista on otettava huomioon parhaita käytettävissä olevia tekniikoita koskevat päätelmät (BAT-päätelmät). Direktiivin raja on siipikarjan tehokasvatukselle yli 40 000 siipikarjapaikkaa, johon verrattuna VE2-kokoinen toiminta (360 000 broileria) on kooltaan yhdeksänkertainen. Ammoniakkipäästöt voidaan siten arvioida merkittäviksi verrattuna muihin Suomessa toimiviin broilerikasvattamoihin. BAT-tekniikoita hyödyntäen tilan kokonaispäästöt olisivat laajennuksen jälkeen noin 13,1 –17,5 tonnia vuodessa, joten tilan osuus olisi noin 0,05-0,06 % Suomen maatalouden ammoniakkipäästöistä (vuonna 2017).

Luvussa 8.3.1 on arvioitu toiminnan ammoniakkipäästöiksi 0,05 kg NH₃/eläinpaikka/vuosi (Suomen ympäristökeskuksen ammoniakkilaskuri, [linkki](#)). BAT-päätelmien mukainen eläinsuojasta ilmaan vapautuva ammoniakkipäästö saa olla broilereilla enintään 0,08 kg NH₃/eläinpaikka/vuosi. Laskurin tuloksen mukaan tämä alittuu eikä BAT-näkökulmasta poistoilman käsittelyä tarvittaisi.

Lisäksi selostuksessa on arvioitu ammoniakin leviävän kasvattamoista noin 5 000 hehtaarin alueelle, jolloin laskeuman suuruus olisi vuodessa noin 3-4 kg hehtaarille. Laimentumisen ja puustovyöhykkeen takia laskeumalla ei arvioida olevan merkittävää rehevöittävää vaikutusta

läheiselle perinnemaisema-alueelle (Ali-Tyyrin jokivarsiniitty). Yhteysviranomaisen pitää arviota oikeansuuntaisena ja korostaa puuston säilyttämisen tärkeyttä.

Ilmasto-oppaan ([linkki](#)) mukaan broilerin lihan ilmastovaikutus (global warming potential, GWP) hiilidioksidiekvivalentteina tuotekiloa kohden on noin 3,7–6,9 kg CO₂-ekv./kg. Selostuksen ilmastovaikutusten arvioinnissa (luku 8.3.2) on hyödynnetty broilerintuotannon hiilidioksidipäästöarvona lihakiloa kohden 4 kg CO₂, jolloin hankkeen tuottamat hiilidioksidipäästöt ovat 10 800 – 14 800 tonnia.

Yhteysviranomaisen pitää esitettyä ilmastovaikutusten arviointia riittävänä. Hankekohtaisia tarkempia laskelmia, joissa huomioon otettaisiin koko elinkaari, mukaan lukien sähkönkulutuksen, liikenteen, lannoitteiden, lannankäsittelyn, rehuntuotannon ym. hiilidioksidipäästöt, on vaikea tehdä, joten laskennallisen arvon käyttäminen antaa todennäköisesti vertailukelpoisemman lopputuloksen hankkeiden välillä. Kuten selostuksessa todetaan, uusiutuvan energian käytöstä johtuen tilan hiilidioksidipäästöt voivat olla laskennallista arvoa pienempiä.

Ilmastovaikutusten arviointiin eri toimialojen YVA-menettelyissä ei ole vielä vakiintuneita menetelmiä ja myös ilmastovaikutusten huomioon ottaminen ympäristöluvuissa on vasta selvitysasteella. Selostuksessa esitettyjä uusiutuvan energian hyödyntämiseen, energiatehokkuuteen ja lannankäsittelyyn liittyviä ratkaisuja kannattaa suosia jatkosuunnittelussa.

Lämpökeskuksen päästömittaukset on selostuksen mukaan tehty, mutta tuloksia ei ole esitetty. Lämpökeskusta koskeva valtioneuvoston asetus keskiuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (1065/2017, ns. PiPo-asetus) tulee ottaa huomioon ympäristölupapäätöksessä.

Hajuvaikutukset

Ihmisiin suoraan kohdistuvista vaikutuksista on siipikarjakasvattamoiden osalta yleensä merkittävin haju. Hajuvaikutukset on arvioitu selostuksessa (s.112) vähäisiksi: *"Lantamäärän kasvu lisää hajun määrää, mutta sen käsittely muualla vähentää lannasta aiheutuvaa hajua. Hajualueen sisään voi jäädä joitakin asuinrakennuksia, mutta ei kouluja tms. herkkiä kohteita."*

Arviossa viitataan muiden hajumallinnuksien pohjalta arvioituun broilerikasvattamon hajualueeseen (kuva 8.3). Yhteysviranomaisen ei ohjelmalausunnossa edellyttänyt hajumallinnuksen tekemistä broilerikasvattamoista, koska kyse on nykyisen toiminnan laajentamisesta. Selostuksessa (luku 8.1.1) on asianmukaisesti arvioitu hankkeen hajuvaikutuksia hyödyntämällä kirjallisuuden esimerkkejä ja konsultin tietoja vastaavanlaisista hankkeista Suomessa.

Ilman hajupitoisuus ilmoitetaan hajuyksikköinä kuutiometrissä ilmaa (Hy/m^3). VTT:n ohjearvosuositukseen perustuen hajuhaitaksi on selostuksessa määritelty 3 % (263 h) vuoden tunneista 1 Hy/m^3 tunnin pituisena hajuhaittana. Vastaavankokoisille broileritiloille tehtyjen hajumallinnusten perusteella juuri aistittavan hajumäärän (1 Hy) on arvioitu leviävän 3 % (263 h) vuoden tunneista keskimäärin 0,8 - 1,2 km:n (VE1-VE2) säteelle hankealueesta.

Hankkeessa mahdollinen hajualue kasvaa nykytilanteeseen verrattuna parilla sadalla metrillä, riippuen vallitsevista tuulista. VE1:n arviodulla hajualueella, säteeltään noin 800 metriä kasvattamoista, on yhden tilan omistaman asuinkiinteistön lisäksi 12 muuta asuinkiinteistöä ja yksi vapaa-ajan kiinteistö eli samat kiinteistöt kuin nykytilanteessakin. VE2:n hajualueella, säteeltään noin 1 200 metriä kasvattamoista, on edellä mainittujen asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjen lisäksi noin 12 asuinkiinteistöä, urheilukenttä ja nuorisoseurantalo.

Yhteysviranomaisen toteaa, että VE1:n arvioitu hajualue on noin 400 metriä pienempi kuin VE2:n. Vuoden hajutuntimäärät voivat lisääntyä kummassakin vaihtoehdossa ja verrattuna nykytilanteeseen hajuvaikutusten piiriin tulee VE2:ssa uusia asuinkiinteistöjä. Hankealueen kaakkoispuolella noin 2 km:n etäisyydellä on sikala, joten yhteisvaikutuksia voi syntyä hajualueiden väliin jääville asukkailla. Olemassa olevasta broilerikasvattamosta ei ole tullut hajuvalituksia.

Lannan levityksen hajupäästöistä todetaan (luku 8.1.1.1), että kuivalannan levitys aiheuttaa lietelantaan verrattuna vähemmän hajuhaittoja ja lannan vienti jatkojalostukseen vähentää hajukuormaa tilan lähialueella.

Jatkosuunnittelussa tulee varmistaa myös lämpökeskuksesta aiheutuvien hajupäästöjen lieventäminen. Muutoin yhteysviranomaisen katsoo, että hajuvaikutusten arviointiin sisältyvät epävarmuustekijät sekä hajujen lieventämiskeinot (eläinsuojan puhtaus, lämpötila ja poistoilman käsittely sekä lannan kompostointi, biokaasutus, varastointi, levitysajat ja -tavat) on tunnistettu ja kuvattu selostuksessa hyvin. Toteuttamalla esitettyjä toimenpiteitä hajuhaittoja voidaan todennäköisesti lieventää eivätkä hajuvaikutukset vaikuta hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen.

Muut vaikutukset

Yhteysviranomaisen ei ole tässä perustellussa päätelmässä nostanut hankkeen merkittävien vaikutusten joukkoon esimerkiksi vaikutuksia liikenneturvallisuuteen ja -meluun, vaikutuksia luontoon, maahan ja maaperään, toiminnan terveys-, pöly- ja meluvaikutuksia tai vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön.

Perusteluna tähän on, että yhteysviranomaisen yhtyy niiden osalta selostuksessa esitettyihin arvioihin (vaikutuksia ei ole tai ne ovat

vähäisiä), kun otetaan huomioon hankkeen luonne ja hankealueen sijainti peltojen ja talousmetsien ympäröimänä etäällä asutuskeskittymistä.

Hankkeen vaikutukset maankäyttöön, maisemaan ja kulttuuriperintöön on arvioitu selostuksessa vähäisiksi (s.114): *"Hankealue sijaitsee kulttuurimaisema-alueella. Laajennusosat tulevat olemassa olevan tilan yhteyteen peltoaukealle ja rakennetaan maisemaan soveltuviksi."*

Hankealue sijoittuu maakunnallisesti merkittävälle Härkätien ja Paimionjoen-Someron järviketjun kulttuurimaisema-alueille. Lisäksi se sijaitsee vanhalla kyläalueella ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön Hämeen Härkätien lähistöllä. Selostuksessa (luku 8.5.1) on esitetty havainnekuvat VE1 ja VE2 kahdesta kuvanottopisteestä valtatie 10:n suunnasta. Uudet kasvattamot ovat noin 100 metrin etäisyydellä valtatieltä, joten nykyistä peltoa jää yhä näkyviin. Härkätien kulttuurimaiseman suunnasta havainnekuvia ei ole, koska uudet kasvattamot sijoittuvat olemassa olevien kasvattamoiden taakse eikä maisema siten muutu nykyisestä merkittävästi.

Yhteysviranomaisen toteaa, että maisemavaikutusten arviointi on riittävä hankkeen luonteeseen ja sijaintiin suhteutettuna. Mallinnuksen mukaan uudet kasvattamot aiheuttavat muutoksia kulttuurimaisemaan, joten jatkosuunnittelussa tulee huolehtia siitä, että kulttuurimaiseman arvot eivät häiriinny. Tähän on riski, jos hallit muodostavat selkeän näköesteen avoimeen peltomaisemaan valtatie 10:n suunnasta katsottuna. Rakennusten soveltuvuutta ympäristöön arvioidaan tarkemmin rakennuslupamenettelyn yhteydessä.

Selostuksessa (s.113) todetaan: *"Merkittäviä vaikutuksia maahan tai maaperään ei arvioida olevan."* Pohjavesien osalta yhteysviranomaisen toteaa, että tilakeskus tai lannanlevityspellot eivät sijaitse pohjavesialueella ja toiminnan nykyisen ympäristöluvan määräysten mukaan lantaa ei saa levittää vedenottamoiden suoja-alueille eikä luokitelluille pohjavesialueille.

Yhteysviranomaisen yhtyy selostuksessa esitettyihin arvioihin siitä, että maa-, maaperä- ja pohjavesivaikutukset ovat normaalitoiminnassa vähäisiä. Toiminnan riskit liittyvät lähinnä polttonesteiden ja muiden kemikaalien vuotoriskeihin onnettomuus- tai laiminlyöntitilanteissa. Lannan varastointiin kuivalantalassa ei liity samanlaista äkillistä vuotoriskiä kuin lietteen varastointiin huonokuntoisessa lietesäiliössä. Ympäristölupapäätöksessä on syytä ottaa huomioon Tukesin oppaassa "Kemikaalivuotojen ja sammutusjätevesien hallinta" ([linkki](#)) esitetyt suositukset koskien polttonesteiden ja muiden kemikaalien varastointia. Kohteen kemikaalivalvonnasta vastaa pelastuslaitos, jolle tulee tehdä kemikaali-ilmoitus. Lisäksi jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon

Marttilan kunnanhallituksen lausunto, jonka mukaan puhtaan veden riittävyys tulee turvata oman kaivon tai muiden toimien avulla.

Vaikutusten luontoon ja monimuotoisuuteen osalta selostuksessa (s. 114) todetaan: *”Toiminnalla ei arvioida olevan vaikutusta luontoon tai sen monimuotoisuuteen. Vaikutukset kohdistuvat itse hankealueeksi varatulle kiinteistölle ja jäävät paikallisiksi. Hankealueella ei ole todettu olevan suojeltavia kohteita.”*

Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa luontovaikutusten johtopäätöksistä. Päätelmät ja perustelut ovat johdonmukaisia ja oikeansuuntaisia. Normaalitoiminnan aikana ei hankkeiden toteuttamisvaihtoehtojen välillä juurikaan ole eroa luontovaikutusten kannalta. Vesieliöstöön voi kohdistua vaikutuksia vesistövaikutusten kautta, mutta vaikutukset ovat hyviä toimintatapoja noudatettaessa vähäisiä, kuten selostuksessa todetaan. Riskitilanteisiin varautuminen ja niiden ennaltaehkäisy on tärkeää myös luontovaikutusten syntymisen välttämiseksi. Paimionjoessa esiintyy Marttilan kunnan alueella muun muassa vuollejokisimpukkaa, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty. Koska lajin esiintymistä ei ole kattavasti kartoitettu, on mahdollista, että lajia esiintyy hankealueen ojassa tai sen suulla Paimionjoessa.

Vaikutukset liikenteen määriin, turvallisuuteen ja meluun on arvioitu selostuksessa (s. 112-113) vähäisiksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että laajemmankin vaihtoehdon liikenteelliset vaikutukset ovat lähes merkityksettömiä eikä hankkeesta aiheutuva liikenne poikkea normaalista maatalousliikenteestä. Toiminnanaikaiset pöly- ja meluvaikutukset eivät todennäköisesti leviä asutukseen asti, mutta rakentamisvaiheessa syntyvistä pöly- ja meluvaikutuksista voi aiheutua väliaikaista haittaa.

Yhteenveto

YVA-selostuksen perusteella saa hyvän kokonaiskuvan hankkeesta ja sen merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen merkittävimpiä vaikutuksia ovat toiminnan aikaiset vaikutukset vesistöihin, hajuvaikutukset sekä vaikutukset ilmaan ja ilmastoon. Myös maisemavaikutusten lieventämiseen tulee kiinnittää huomiota.

Vaihtoehto 2 on eläinmäärältään ja siten myös esimerkiksi ammoniakkipäästö- ja lantamääriltään noin 1,4-kertainen verrattuna vaihtoehto 1:een. Molemmat vaihtoehdot ovat kuitenkin toteuttamiskelpoisia.

Muita huomioita hankkeen jatkosuunnittelua varten

Hankkeen toteuttaminen edellyttää ympäristölupaa, jossa otetaan huomioon muun muassa siipikarjan tehokasvatusta koskevat BAT-päätelmät. Hanke on kooltaan hyvin suuri ja hankkeesta vastaava suunnittelee myös toista YVA-kokoluokan broilerikasvattamohanketta, joten yhteisvaikutusten takia lupakäsittelyssä on syytä arvioida erityisesti vesistövaikutusten ja ammoniakkipäästöjen lieventämiskeinojen tarvetta.

Vesistövaikutusten ja vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden saavuttamisen osalta hankkeessa keskeisiä ovat lannan käsittely- ja hyödyntämistavat. Selostuksessa on esitetty useita perustason lieventämiskeinoja, jotka perustuvat muun muassa ns. nitraattiasetukseen, ympäristökorvausjärjestelmään ja BAT-päätelmiin. Niiden lisäksi mahdollisessa ympäristölupapäätöksessä on tarpeen kieltää lannan levitys ainakin korkean ja arveluttavan korkean fosforiluokan pelloille ja harkita myös muita lieventämiskeinoja. Lantalavaatimusten, lannanlevitysalan ja lannanluovutussopimusten tulee kattaa kummankin tilan laajennussuunnitelmien tarpeet.

Jatkosuunnittelussa tulee huolehtia siitä, että kulttuurimaisemalliset arvot eivät häiriinny merkittävästi. Hankealueen itäpuolinen puustovyöhyke olisi hyvä säilyttää ammoniakki-, pöly-, haju- ja melupäästöjen leviämisen vähentämiseksi sekä maisemavaikutusten lieventämiseksi.

5. YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELLUSTA PÄÄTELMÄSTÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen toimittaa perustellun päätelmän sekä YVA-selostuksesta saadut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lisäksi perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueelle (ympäristölupaviranomainen) ja Marttilan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle (maankäyttö- ja rakennuslain mukainen lupaviranomainen), hankkeen vaikutusalueen kunnille, maakuntaliitolle, muille asianomaisille viranomaisille sekä lausunnon antajille ja mielipiteiden esittäjille.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on nähtävillä 30.6.2020 alkaen ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/laaksoSentilanYVA

Perustellun päätelmän antamisesta kuulutetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi > Ajankohtaista > Kuulutukset ja ilmoitukset. Tieto perustellun päätelmän antamisesta julkaistaan myös Marttilan kunnan verkkosivuilla.

Lisätietoja perustellusta päätelmästä antaa ylitarkastaja Anu Lillunen (sp. etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi, puh. 0295 023 005).

6. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMISEN PERUSTEET JA MUUTOKSENHAKU

Suoritemaksu **6 000 euroa**

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) ja valtioneuvoston asetuksen (1372/2018) perusteella. Asetuksen liitteen maksutaulukon mukaan yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista perittävä maksu on suppeassa hankkeessa (7-13 henkilötyöpäivää) 6 000 euroa.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Tähän maksupäätökseen haetaan oikaisua Varsinais-Suomen ELY-keskukselta. Ohje oikaisuvaatimuksen tekemisestä on liitteenä.

7. YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)
Valtion maksuperustelaki (150/1992)
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020 (1372/2018)

Asian on esitellyt ylitarkastaja Anu Lillunen ja ratkaissut ympäristönsuojeluyksikön päällikkö Lassi Liippo. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, mistä on merkintä asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITTEET

1. Annetut lausunnot ja mielipiteet
2. Maksua koskeva muutoksenhaku

JAKELU

Laaksosen tila
Watrec Oy
Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristöluvut
Liikenne- ja viestintävirasto
Marttilan kunnanhallitus
Marttilan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Marttilan kunnan terveydensuojeluviranomainen
Marttilan kunnan rakennusvalvontaviranomainen
Ruokavirasto
Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen pelastuslaitos

LIITE 1. ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Korimäen tilan ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta annettiin neljä lausuntoa.

Yhteysviranomaiselle ei toimitettu yhtään mielipidettä. Seuraavat tahot ilmoittivat ELY-keskukselle, että eivät anna lausuntoa arviointiselostuksesta: Marttilan kunnan terveydensuojeluviranomainen ja ympäristönsuojeluviranomainen, Liikenne- ja viestintävirasto sekä Varsinais-Suomen liitto (ei anna lausuntoa, koska liitolla ei ole asiasta huomautettavaa eikä se ole ristiriidassa Varsinais-Suomen maakuntakaavoituksen tai muun suunnittelun kanssa). Alla annetut lausunnot kokonaisuudessaan.

Marttilan kunnanhallitus toteaa, että puhtaan veden riittävyys tulee turvata oman kaivon tai muiden toimien avulla riittävän aikaisessa vaiheessa hanketta. Veden riittävyyden osalta selvitykset tarkentuvat myöhemmässä vaiheessa. Lämpökeskuksen osalta PiPo-asetuksen soveltaminen on jo otettu huomioon. Muilta osin Marttilan kunnalla ei ole huomautettavaa asiasta.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa, että Varsinais-Suomen maakuntamuseo on 19.12. 2019 antanut lausunnon broilerikasvattamon laajentamishanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Ohjelman kulttuuriympäristöön liittyvistä selvityksistä lausunnossa todettiin seuraavaa: ”Hankealue sijaitsee vanhalla kyläalueella, maakunnallisesti merkittävällä maisema-alueella ja valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) luokitellun Hämeen Härkätien lähistöllä. Hankealueen ympäristössä on useita inventoituja rakennetun ympäristön kokonaisuuksia, jotka on dokumentoitu Varsinais-Suomen maakuntamuseon MIP-tietokantaan. Näistä vain osa on mainittu YVA-ohjelmassa, esimerkiksi paikallisesti merkittäviksi arvioidut Rukkala (480-409-0000-0010) ja Juusela (480-409-0001-0013) puuttuvat. Kokonaiskuvan hahmottamiseksi ainakin suunnittelualueetta lähimmät kohteet olisi hyvä esitellä YVA-aineistossa. Esitellyn Loven kylätontin lisäksi hankealueen lähellä on myös muita vanhoja kylätontteja, jotka on myös hyvä esitellä. Alueelta laadittua maisemahistoriakarttaa sekä rakennusinventointeja voi tiedustella Varsinais-Suomen maakuntamuseosta. Samoin maakuntakaavan merkittävät rakennetun ympäristön kohteet on hyvä lisätä aineistoon. Lisäksi on hyvä kirjoittaa auki, mitkä ympäristön kohteet sisältyvät valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisiin inventointeihin (RKY-kohde Hämeen Härkätie sekä siihen liittyvä Marttilan kirkkomaisema).”

Nyt lausunnolla olevassa ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa rakennetun ympäristön inventointiaineistot ja maisemahistoriakartta esitetään kuvassa 5.5. jossa 500 metrin etäisyydellä olevat inventointikohteet on numeroitu ja loput esitetty pisteinä. Kuvassa näkyvät myös alueella sijaitsevat vanhat kylätontit. Loven kylätontti on esitelty yksityiskohtaisesti. Muiden hankealueen läheisyydessä sijaitsevien tonttien osalta selostuksessa oleva lause ”Hankealueen ympäristössä on maakuntamuseon mukaan myös useita vanhoja kylätontteja Loven kylätontin lisäksi.” on hieman ylimalkainen. Muutaman sadan metrin etäisyydellä hankealueesta sijaitsevat Ollilan ja Simalan kylien tontit tulisi esitellä. Etäämmällä olevien vanhojen tonttien ja rakennettujen ympäristöjen osalta kuva havainnollistaa niiden sijainnin alueen rikkaan kulttuuriperinnön hyvin.

Hankkeessa tarkasteltavat vaihtoehdot sijoittuvat maisemallisesti Kraappalan tilakeskuksen ja Valtatie 10 väliselle peltoaukealle jo olemassa olevien broilerikasvattamojen luoteispuolelle, jolloin niiden vaikutukset Paimionjokilaakson ja Härkätien välittömään herkkään maisemaan näyttäisivät jäävän vähäisiksi. Niiden maisemallisia vaikutuksia on havainnollistettu mallintamalla vaihtoehtojen vaikutuksia Valtatie 10 suunnasta. Mallinnukset havainnollistavat hyvin maisemavaikutukset Valtatie 10 suunnasta.

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo katsoo, että arviointiselostuksessa on esitetty hyvin havainnekuvin hankevaihtoehtojen maisemallisia vaikutuksia, kulttuuriympäristön tietojen osalta nykytilan kuvausta tulee vielä edellä mainituilta osilta täydentää.

Ruokavirasto on aiemmin antanut lausunnon hanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Ruokavirastolla ei ole muuta lausuttavaa asiaan.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen pelastusviranomainen on tutustunut lausuntopyynnön mukana toimitettuun YVA-ohjelmaan ja lausuu asiassa seuraavaa: Tilan tulee tehdä kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 24 § mukainen ilmoitus kemikaalien vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle, mikäli kemikaalien yhteenlaskettu varastointimäärä ylittää kemikaalien valvonta-asetuksen 685/2015 5 § ja liitteen 1 mukaisen ilmoitusrajan. Tilalla on varavoimakoneelle 5 000 litran öljysäiliö, mutta ei mainintaa muista kuivurin tai työkoneiden farmarisäiliöistä. Esim. polttoöljyllä ilmoitusraja on 10 tonnia (noin 12 m³). Muilta osin Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen pelastusviranomaisella ei ole lausuttavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

LIITE 2. MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus). Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ELY-keskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteystiedot:

Sähköposti: kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Postiosoite: PL 236, 20101 TURKU

Käyntiosoitteet:

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 TURKU

Valtakatu 12, 28100 PORI

Aukioloaika: 8.00-16.15

Maksupäätökseen sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus (1372/2018) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Tämä asiakirja VARELY/5298/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/5298/2019 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Liippo Lassi 30.06.2020 13:34

Esittelijä Lillunen Anu 30.06.2020 13:19